

T.C.
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 17/04/2025 16:13
Sayı: E-120.07.03-1614078

2025 AİLE YILI

Sayı :E-75833232-610-6794505
Konu :Soru Önergeleri

GÜNLÜDÜR
16/04/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

7/25802

İlgi : 24.03.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1602995 sayılı yazınız.

Bakanlığımıza intikal eden, Çanakkale Milletvekili Sayın Rıdvan UZ tarafından tevcih edilen 7/25802 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı Ek' te gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Mehmet Fatih KACIR
Bakan

Ek: Soru Önergesi Cevabı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:69D99FFF-9F3E-42D4-89D1-FC7BF5A05883

Belge Doğrulama Adresi:<https://www.turkiye.gov.tr/stb-ebys>

Mustafa Kemal Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 2151.Cadde No:154 06510 Çankaya /ANKARA

Telefon :03122016100

Bilgi İçin:soruonergesi@sanayi.gov.tr

Faks:03122016103

İnternet adresi: www.sanayi.gov.tr

Kep:sanayiveteknolojibakanligi.strateji@hs01.kep.tr

ÇANAKKALE MİLLETVEKİLİ SAYIN RIDVAN UZ'UN

7/25802 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Sanayi sektörü, Türkiye ekonomisinin en önemli bileşenlerinden biri olup ithalata bağımlılığı ve dış ticaret açığı ile mücadele etmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Aralık 2024 Dış Ticaret İstatistikleri'ne göre, 2024 yılı genelinde dış ticaret açığı bir önceki yıla göre %22,7 azalarak 106 milyar 339 milyon dolardan 82 milyar 165 milyon dolara gerilemiştir.

Bununla birlikte, Türkiye'nin imalat sanayii üretim süreçlerinde yüksek oranda ithal girdi kullanmaya devam etmektedir. Özellikle otomotiv, makine ve kimya sektörleri ithal girdiye en bağımlı sanayi dalları arasında yer almakta, bu da dış ticaret dengesini olumsuz etkilemektedir. Sanayi üretiminin yüksek maliyetler nedeniyle ithalata bağımlı olması, döviz kuru dalgalanmalarına karşı kırılganlığı artırmaktadır.

Türkiye, İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programı Eylem Planı kapsamında, yerli üretimin teşvik edilmesi ve ithal girdi kullanımının minimize edilmesini amaçlayan çeşitli stratejiler geliştirmektedir. Ancak bu süreçte yerli sanayi üretiminin yeterince desteklenmediği, ithal girdinin azaltılması için sanayicilerin daha fazla teşvik mekanizmalarına ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

Bu bilgiler ışığında;

Soru 1- Türkiye'nin dış ticaret açığı 2024 yılında %22,7 azalarak 82 milyar 165 milyon dolara gerilemiştir. Bu düşüşte etkili olan başlıca faktörler nelerdir? 2025 yılında dış ticaret açığını daha da azaltmaya yönelik ne tür politika değişiklikleri planlanmaktadır?

Soru 2- İthal girdinin azaltılması ve yerli üretimin teşvik edilmesi için Bakanlığınız tarafından yürütülen en güncel destek programları nelerdir?

Soru 3- Sanayi üretiminde ithal girdiye bağımlılığın azaltılması için hangi sektörlerde yerleşme politikaları hayata geçirilmiştir? Bu politikalar kapsamında yerli üreticilere sağlanan teşvikler nelerdir?

Soru 4- Otomotiv, makine ve kimya gibi sektörlerde ithal hammadde ve ara malı kullanımını azaltmak için Bakanlığınız tarafından uygulanan veya planlanan stratejik projeler var mıdır? Var ise bunlar nelerdir?

Soru 5- 2024 yılı itibarıyla sanayi üretiminde kullanılan ithal girdilerin toplam sanayi üretimi içindeki payı nedir? 2025 yılı için bu oranın düşürülmesi konusunda hedeflenen oran nedir?

Soru 6- Sanayicilerin yerli üretimi artırmak için finansal destek ve teşviklerden yararlanma süreçleri nasıl işletilmektedir? Bu teşviklerin sanayi üretimi üzerindeki etkileri ölçülmüş müdür? Eğer ölçülmüşse sonuçları kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?

Soru 7- Kamu ihalelerinde yerli üreticilerin önceliklendirilmesi için Bakanlığınızca yürütülen veya planlanan çalışmalar var mıdır?

Soru 8- 2025 yılı için yerli üretimin artırılması amacıyla hangi adımların atılması öngörülmektedir?

CEVAPLAR

Milli Teknoloji Hamlesi vizyonumuz çerçevesinde; yerli üretimin güçlendirilmesi, sürdürülebilir bir üretim yapısının oluşturulması, imalat sanayinin uluslararası düzeyde rekabet edebilirliğinin artırılması ve üretimde dışa bağımlılığın azaltılması hedeflenmektedir.

Bu bağlamda Bakanlığımızca, dış ticaret açığının azaltılması için çeşitli politika ve programlar uygulamaktadır. Bu çalışmalar genel olarak yerli üretimi teşvik etme, ihracatı artırma ve yüksek teknolojili ürünlerin üretimini destekleme üzerine odaklanmaktadır. Bu çerçevede yürütülen Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı (Hamle) ve Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi (YTAK) programlarının kapsamı genişletilerek ve etkinlik düzeyleri yükseltilerek, dış ticaret açığının azaltılmasına yönelik azami katkı sağlanması öngörülmektedir.

Bahse konu 2 programdan Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı, katma değerli üretimin artırılması amacı doğrultusunda, Bakanlığımız ve bağlı/ilgili kuruluşları tarafından sağlanan destek ve teşviklerin tek pencereden yönetilerek orta-yüksek ve yüksek teknoloji seviyeli sektörlere yoğunlaştırılmasına yönelik özel bir programdır. Bu programla; orta-yüksek ve yüksek teknolojili üretimin payını uluslararası pazarlara entegre bir biçimde daha da artırmak amaçlanmaktadır. Bu kapsamda sanayide girdileri yerleştirirken, odak alanlarda geleceğin teknolojilerinin Ar-Ge'sinin yapılması hedeflenmektedir.

Hamle Programı bünyesinde ilk olarak 2019 yılının Ekim ayında Makine Sektörü için pilot bir çağrı süreci yürütülmüş, sonrasında ise 2021 yılında Mobilite, Üretimde Yapısal Dönüşüm, Sağlık ve Kimya Ürünleri ve Dijital Dönüşüm Çağrılarını açılarak, bu çağrılara ilişkin değerlendirme süreçleri tamamlanmıştır. Çağrılar kapsamında otomotiv, makine ve kimya sektörlerindeki projelerin destek süreçlerine devam edilmektedir.

Ülkemiz açısından stratejik öneme sahip ürünlerin yerli ve milli imkanlarla üretilmesini amaçlayan Hamle Programı kapsamında, Yükselen Yenilikçi Teknolojiler başlığı adı altında programın altıncı çağrısı da açılmıştır. Hâlihazırda çağrıya ilişkin değerlendirme süreçleri yürütülmektedir. Bu çağrı çerçevesinde döngüsel ekonomi, iklim teknolojileri, malzeme teknolojileri, biyoteknoloji, akıllı yaşam teknolojileri, yeni nesil bilgi ve iletişim teknolojileri, elektronik, makine ve afet teknolojileri gibi çeşitli alanlarda yeni yatırımlar teşvik edilmekte olup çağrı kapsamında 1.058 ürün, 358 Yenilikçi Teknoloji Alanı ve 34 Kritik Hammaddeye destek sağlanmaktadır.

Diğer destek programı olan Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi/Finansmanı (YTAK) Programı vasıtasıyla ise Bakanlığımız ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) iş birliği ile katma değeri yüksek yatırım projelerine finansman kredisi sağlanmaktadır. YTAK Programı'ndan yararlanmak isteyen yatırımcıların sundukları projeler için Teknoloji/Strateji Puanı (TSP) hesaplanmaktadır. Belirli bir puan alan yatırımcılar, YTAK Programı

kapsamındaki aracı bankalara başvurabilmektedir. Bu noktada TCMB, TSP puanı ve bankalarca yapılan değerlendirmeleri dikkate alarak cazip faizli kredi imkânı sunmaktadır.

Öte yandan, 26 Mart 2025 tarihinde kamuoyu ile paylaşılan ve Millî Teknoloji Hamlesi vizyonu doğrultusunda hazırlanmış olan 2030 Sanayi ve Teknoloji Strateji Belgesinde 1 no.lu Amaç olarak “Yüksek teknolojiye ve kritik alanlarda yerli üretim kapasitesinin artırılması ve dışa bağımlılığın ortadan kaldırılması” hususu yer almaktadır. Bu doğrultuda belge; başta yapay zekâ, çip / yarı iletken, mobilite ve yenilenebilir enerji teknolojileri olmak üzere, öncelikli olarak tanımlanmış yüksek teknoloji alanlarında, yerli ve millî üretim kapasitesini artırma gerekliliği temelinde yapılandırılmıştır. Strateji Belgesi, 2030 yılında ulaşılması hedeflenen 20 makro hedef ile 5 amaç altında toplam 100 stratejiden oluşmaktadır.

Bunların yanı sıra; imalat sanayimizin yerli üretim gücünü artırmak, kamu alımlarında yeniliği, yerleşmeyi ve teknoloji transferini teşvik etmek amacıyla Sanayi İş Birliği Projeleri (SİP) gerçekleştirilmekte olup bu çerçevede yapılan ihalelerde; tedarik sözleşmesi kapsamında yurt içindeki şirketler ile kurum ve kuruluşlar tarafından yine yurt içinde üretilen ürünlerin kullanımı zorunlu hale getirilebilmektedir. İlâveten, kamu alımlarında yerli firmaların önceliklendirilmesi ve yerli üretim kabiliyetlerimizin artırılması amacıyla 01.1.2026 tarihinde yürürlüğe girecek Yerli Malı Tebliği (SGM 2024/10), 25.1.2025 tarihli ve 32793 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Yeni Tebliğ ile yerli üreticilerimizin desteklenmesi, sanayide sürdürülebilir büyümenin sağlanması ve özellikle ithalata bağımlılığı yüksek sektörlerde yerli üretimin teşvik edilerek ekonomik kalkınmayı hızlandırmaya yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

İlâveten, otomotiv sektöründe ithal ara malı kullanımını azaltmaya ve yerli ara malı üreten firmalarımızı geliştirmeye yönelik olarak yürütülen Tedarikçi Geliştirme Programı ile, elektrikli araçlara parça ve aksam tedarik eden yerli firmaların üretim kapasitelerinin ve yetkinliklerinin artırılması hedeflenmektedir.

Diğer taraftan; 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 63’üncü maddesi uyarınca, mal alımı ihalelerinde Yerli Malı Belgesi’ne sahip ürünleri teklif eden istekliler lehine %15 fiyat avantajı sağlanmaktadır. Kamu alımlarında öncelikli sektörler belirlenerek, özellikle savunma sanayi, makine, elektronik, ilaç, medikal cihazlar, kimya ve yenilenebilir enerji ekipmanları gibi alanlarda yerli üreticilerimize rekabet avantajı sunulmaktadır.

Son olarak; 26.7.2024 tarihinde kamuoyuna tanıtılan ve Türkiye’yi yüksek teknoloji yatırımlarının odağı haline getirmesi öngörülen HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı vasıtasıyla, vergi teşvikleri ve hibe desteklerinden oluşan toplam 30 milyar Dolarlık bir kaynağın yüksek teknoloji yatırımlarına yönlendirilmesi planlanmaktadır. Bu doğrultuda, ilk aşamada 8 alanda 30 öncelikli yatırım konusu belirlenmiş olup bu kapsamda; yarı iletkenler, mobilite, yeşil enerji, ileri imalat, sağlıklı yaşam, dijital teknolojiler, haberleşme ve uzay ile değer zincirini tamamlayıcı yatırımlar konularında, ilgili yatırımcıların dikkatini çekmek üzere muhtelif çağrılar düzenlenmiştir.